EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 14.10.2021.
COM(2021) 632 final

IZVJEŠĆE KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU I VIJEĆU

o izvoznim dozvolama u 2020. u skladu s Uredbom o trgovini određenom robom koja bi se mogla koristiti za izvršenje smrtne kazne, mučenje ili drugo okrutno, nečovječno ili ponižavajuće postupanje ili kažnjavanje

1. Uvod

Cilj je Uredbe (EU) 2019/125 o trgovini određenom robom koja bi se mogla koristiti za izvršenje smrtne kazne, mučenje ili drugo okrutno, nečovječno ili ponižavajuće postupanje ili kažnjavanje[1] spriječiti s jedne strane smrtnu kaznu, a s druge mučenje ili drugo okrutno, nečovječno ili ponižavajuće postupanje ili kažnjavanje u zemljama izvan Unije. U njoj se razlikuju:

- roba koja je sama po sebi namijenjena za zlostavljanje te se njome uopće ne smije trgovati (Prilog II.); od
- robe koja može imati zakonitu namjenu, na primjer oprema za kazneni progon (Prilog III.) ili roba za terapijsku uporabu (Prilog IV.).

Trgovina robom navedenom u prilozima III. i IV. podliježe određenim ograničenjima.

U članku 26. stavku 3. te uredbe navodi se da države članice moraju sastaviti javno godišnje izvješće o radu. U njemu se moraju navesti informacije o broju zaprimljenih zahtjeva, o robi i zemljama obuhvaćenima tim zahtjevima te o odlukama koje su donesene u vezi s tim zahtjevima. U članku 26. stavku 4. navodi se da Komisija mora sastaviti godišnje izvješće koje sadržava godišnja izvješća o radu koja objavljuju države članice. To godišnje izvješće mora biti javno dostupno.

U ovom izvješću Komisije navode se informacije o aktivnostima država članica 2020. povezanima s izdavanjem dozvola za izvoz robe[2] koja bi se mogla upotrijebiti za mučenje ili izvršenje smrtne kazne.

Sve države članice izvijestile su o broju izvoznih dozvola izdanih i odbijenih na temelju članka 11. stavka 1. i članka 16. stavka 1. te o predmetnoj robi i zemljama odredišta. U većini slučajeva nadležna tijela u državama članicama izvijestila su i o broju ili količini robe odobrene za izvoz i kategoriji krajnjih korisnika kojima je roba isporučena.

Dozvole na temelju Uredbe (EU) 2019/125

Prema članku 11. stavku 1. i članku 16. stavku 1. te uredbe za izvoz[3] robe navedene u Prilogu III. odnosno Prilogu IV. zahtijeva se dozvola.

U Prilogu III. navodi se određena roba koja bi se mogla upotrijebiti za mučenje ili drugo okrutno, nečovječno ili ponižavajuće postupanje ili kažnjavanje. Roba iz Priloga III. obuhvaćena je sljedećim oznakama: roba namijenjena obuzdavanju ljudi, oružje i uređaji namijenjeni kontroli nemira ili samozaštiti, te oružje i oprema za raspršivanje tvari za onesposobljavanje ili nadražujućih tvari za kontrolu nemira ili samozaštitu i određenih s njima povezanih tvari.

([1]) SL L 30, 31.1.2019., str. 1.

([2]) U ovom izvješću ne navode se informacije o tome kako izvoznici upotrebljavaju opću izvoznu dozvolu Unije, u skladu s Prilogom V. toj uredbi, za izvoz robe navedene u Prilogu IV.

([3]) U članku 2. točki (d) te uredbe pojam „izvoz” definiran je kao „svaki izlazak robe iz carinskoga područja Unije, uključujući izlazak robe za koju se zahtijeva carinska deklaracija te izlazak robe koja je bila uskladištena u slobodnoj zoni u smislu Uredbe (EU) br. 952/2013 Europskog parlamenta i Vijeća”.

U Prilogu IV. navode se određene kemikalije koje bi se mogle upotrijebiti u smrtonosnim injekcijama.

Osim ako se za izvoz robe navedene u Prilogu V. primjenjuje opća izvozna dozvola Unije (GEA) utvrđena u Prilogu IV., izvoznu dozvolu potrebno je zatražiti od nadležnih tijela predmetne države članice navedenih u Prilogu I. Uredbi.

Izvoz u odredišta navedena u općoj izvoznoj dozvoli Unije obično se može ostvarivati bez dobivanja pojedinačne ili globalne dozvole koju izdaje država članica. Dosadašnji pristup bio je uključiti zemlju koja nije članica EU-a u Prilog V. ako je ratificirala relevantni međunarodni sporazum s obvezom ukidanja smrtne kazne za sva kaznena djela. Za zemlje koje nisu članice Vijeća Europe to je značilo da su morale ratificirati Drugi fakultativni protokol uz Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima (ICCPR) bez izjavljivanja rezerve.

Međutim, ako postoji opravdana sumnja u sposobnost izvoznika da postupa u skladu s uvjetima te dozvole ili zakonodavstvom o kontrolama izvoza, nadležno tijelo može mu zabraniti upotrebu opće izvozne dozvole Unije.

U članku 20. stavku 2. Uredbe (EU) 2019/125 navodi se da izvozna dozvola koju izdaje država članica može biti pojedinačna (izvozna dozvola jednom krajnjem korisniku ili primatelju u trećoj zemlji) ili globalna (izvozna dozvola jednom ili više određenih krajnjih korisnika ili distributera u jednoj ili više određenih trećih zemalja) [4].

Člancima 3., 4. i 5. te uredbe zabranjuju se izvoz, uvoz i provoz robe navedene u Prilogu II. Nadležna tijela mogu odobriti odstupanje od te zabrane, ali samo ako se dokaže da će se predmetna roba upotrebljavati isključivo u svrhu javnog izlaganja u muzeju (u trećoj zemlji ili, u skladu s člankom 4., u državi članici) s obzirom na njezin povijesni značaj.

2. Izdane i odbijene dozvole

Ukupan broj prijavljenih dozvola za 2020. iznosio je 247, a 11 država članica izvijestilo je da su ih izdavale. Preostale države članice obavijestile su Komisiju da nisu zaprimile nikakve zahtjeve za dozvole u skladu s Uredbom.

Budući da definicije pojmova pojedinačne dozvole i globalne dozvole iz članka 2. te uredbe ne uključuju kvantitativnu sastavnicu, navedeni broj izdanih dozvola nije jasan pokazatelj broja ili količine robe na koju se te dozvole odnose. Osim toga, u informacijama koje države članice dostave Komisiji obično se ne razlikuju pojedinačne i globalne dozvole.

Uredbom se od nadležnih tijela zahtijeva da provjere postoje li u izvoznoj dozvoli naznake da bi se roba, ako se izveze, mogla upotrebljavati za mučenje ili drugo okrutno, nečovječno ili ponižavajuće postupanje ili kažnjavanje (Prilog III.) ili za smrtnu kaznu (Prilog IV.). Zato se u članku 20. stavku 8. te uredbe navodi da bi

[4] U članku 2. točki (p) u potpunosti je definirana „pojedinačna dozvola”. U članku 2. točki (q) u potpunosti je definirana „globalna dozvola”.

nadležno tijelo trebalo „dobiti potpune informacije posebno o krajnjem korisniku, zemlji odredišta i krajnjoj namjeni robe”.

Države članice izvijestile su da su 2020. odbile 23 zahtjeva za izvoznu dozvolu. Prijavljeni slučajevi odbijanja odnosili su se na određene planirane transakcije s kupcima u Alžiru, Andori, Brazilu, Čileu, Filipinima, Hong Kongu, Kamerunu, Kini, Iraku, Maleziji, Saudijskoj Arabiji, Tajlandu, Ugandi, Ujedinjenim Arapskim Emiratima i Vijetnamu. Neodobrene transakcije uglavnom su se odnosile na robu navedenu u Prilogu III. pod oznakom 3.1.[5]. Određena roba navedena pod sljedećim oznakama u Prilogu III.: 1.1[6] (Saudijska Arabija), 2.1[7] (Alžir), 3.4[8] (Hong Kong, Tajland) i 3.6[9]) (Irak). Planirani izvoz u Maleziju obuhvaćao je robu navedenu u Prilogu IV. pod oznakom 1.1.točkom (d) *(natrijeva sol pentobarbitala)*. Drugi planirani izvoz u Hong Kong obuhvaćao je robu navedenu pod oznakom 1.1. u Prilogu IV. (*Druga anestetička sredstva barbiturati s kratkoročnim ili srednjoročnim djelovanjem*).

Člancima 3., 4. i 5. Uredbe zabranjuju se izvoz, uvoz i provoz robe navedene u Prilogu II. Uredba omogućuje nadležnim nacionalnim tijelima da odobre odstupanje od te zabrane, ali samo ako se dokaže da će se predmetna roba upotrebljavati isključivo u svrhu javnog izlaganja u muzeju (u trećoj zemlji ili, u skladu s člankom 4., u državi članici) s obzirom na njezin povijesni značaj. Nadležna tijela izvijestila su da 2020. nisu odobrila takva odstupanja.

U *Prilogu 1.* ovom izvješću navode se informacije o broju izvoznih dozvola koje su 2020. izdala nadležna nacionalna tijela prema kategoriji robe (Prilog III. i Prilog IV. Uredbi). Izvoz u skladu s općom izvoznom dozvolom Unije (Prilog V.) nije uključen u informacije o broju izdanih dozvola.

U *Prilogu 2.* navedene su informacije o broju prijavljenih izvoznih dozvola i odbijenica po kategoriji robe (prilozi III. i IV.).

U *Prilogu 3.* navode se informacije o broju odobrenih i odbijenih zahtjeva tijekom razdoblja 2017.–2020.

U *Prilogu 4.* navedene su informacije o broju prijavljenih izvoznih dozvola koje su izdale države članice.

U *Prilogu 5.* navode se informacije o glavnim prijavljenim odredištima odobrenog izvoza.

Prilog 6. sadržava sažetak informacija o prijavljenim krajnjim korisnicima odobrenog izvoza 2020. koje se dostavljaju Komisiji.

([5]) Roba navedena u Prilogu III. pod oznakom 3.1.: prijenosno oružje i oprema koji primjenjuju ili raspršuju dozu tvari za onesposobljavanje ili nadražujuće tvari.

([6]) Roba navedena u Prilogu III. pod oznakom 1.1.: Okovi i skupni lanci (izuzev običnih lisica)

([7]) Roba navedena u Prilogu III. pod oznakom 2.1.: električne šok palice.

([8]) Roba navedena u Prilogu III. pod oznakom 3.4.: smjese koje sadržavaju najmanje 0,3 % masenog udjela PAVA-e ili OC-a i otapala (nadražujući sprej)

([9]) Roba navedena u Prilogu III. pod oznakom 3.6.: fiksna ili montažna oprema za raspršivanje tvari za onesposobljavanje ili nadražujućih tvari koja obuhvaća veliko područje.

U *prilozima 7. i 8.* daje se pregled robe odobrene za izvoz, njezinih odredišta i prijavljenih krajnjih namjena.